

prave vere in lahko spoznal „tiga Antikrista, kir zdaj pousod po suedtu hodi... inu hoče... s falš pridigo inu z oblubami... ludi odpelati od... te žive, čiste, risnične besede božje“. Tudi za svobodo in slične lepe ideje se Trubar seveda ni boril naravnost — 200 let pozneje bi to bilo mogoče — ampak kvečjemu posredno. In še tretjo resnico je treba vedno imeti pred očmi: Trubar je bil gotovo vrl, energičen, navdušen mož; ali da bi bil kak junak — heroj? Težko si ga tako predstavljamo, ne morda zato, ker so bili drugi možje, ki uživajo slavo junaštva, vsi večji nego on; ne! Ali, in to je dejstvo, preko katerega se težko pride k junaški pesnitvi, Trubarjevo življenje nam je vse preveč znano; dijaki in dijakinja se uče natančno, kod in kam je zahajal Trubar, kolikokrat se je vrnil v domovino itd., in vse to nam stoji tako trdno pred očmi, da za junaštvo skoraj ni prostora. — Kajpada, ko bi bil on predmet kakih bajk, bi to bilo vse drugače; a mi imamo v njem zgodovinskega človeka, ne heroja. Njegove zasluge s tem niso prikrajšane, za pesnika pa leže v tem zgodovinsko razsvetljenem življenju skoraj nepremagljive težkoče.

Zato sem bil radoveden, kako je prvi naš epik rešil to težko nalogo.

Dr. Jos. Tominšek. (Konec prih.)

Dr. Jos. Tominšek je priobčil v lanskem letniku lista „Zeitschrift für die österr. Gymnasien“ interesantno študijo „Die Ziele des klassischen Unterrichtes und die Privatlektüre“, ki se odlikuje po zdravih nazorih in izpričuje o velikih pedagoških zmožnostih gospoda pisatelja.

„**O slovenskem Štajerju v jožefinski dobi**“. To zanimivo delce g. dr. Fr. Ilešiča, ki je bilo priobčeno v „Časopisu za zgodovino in narodopisje“, je izšlo kot ponatisk v posebni knjižici, ki se dobiva v knjigotržnici L. Schwentnerja po 40 h izvod.

Ksaver Šandor-Gjalski: Gjurgjica Agičeva. — **Pripoviest.** U Zagrebu. Naklada Matice hrvatske. 1903. M. 8°, str. 230. (Zabavna knjižnica Matice hrvatske.) Svesak CCLXVI—CCLXVIII. U Zagrebu. Tisak Dioničke tiskare. — Kadar pošlje g. Šandor-Gjalski novo povest med svet, se po pravici vzbudi splošno zanimanje. Nedvojbeno jo je vsakdo, ki je dobil knjigo v roke, z velikim zanimanjem čital ter radovedno hitel h kraju. — Radi priznavamo, da je tudi ta povest pisana tako interesantno, da človek z napeto pozornostjo spremlja razvoj njen. Mojrstrski so opisane vse nevarnosti, katerim je izpostavljena mlada učiteljica v tujem malem kraju, kjer so tržani osvedočeni o svoji imenitnosti ter vedno pripravljeni vsakega tujca obrekovati. — Vmes so v povesti raztresene epizode, ki nam izborno rišejo malomestno življenje, vse napake, intrige in spletke, ki se v njih vrše, in razne opazke nam odkrivajo politične in društvene odnošaje, ki vladajo v teh trgih in mestecih. Ali ena stvar je, s katero se ne moremo nikakor sprizjziniti. Vsa ta zloba je pretirana. Ako bi bil hotel g. pisatelj napisati pikro satiro, bi bil mogel nagrmaditi vse hudobije ter jih usuti na osebo uboge učiteljice. Ali, da bi resna povest mogla vzbuditi pravo spoznanje hrvaških razmer, tega nobeden človek, ki ga ne vodi tendencioznost, ne more verjeti. Si li moremo misliti, da so vsi faktorji takega mesteca od podžupana, sodnika, inženjerja do poslednjega pisarja, vsi avtonomni zastopniki, vsi učitelji, vsi trgovci in rokodelci breznačajne, brezvestne hulje, katerim ni bilo do drugega, nego da iz zavisti, neznanja brezsrčno napadajo, in v nesrečo tirajo bitje, ki ni nikomur ni najmanjšega zla storilo?! Recimo, da je podžupan bil hudobnež, zakaj so tudi sodnik, sodni pisar in drugi uradniki, zakaj so kolegi in koleginja, zakaj vsi zastopniki meščanov taki brezdušni klevetniki? Hrvatje morajo pač od-